

**GÜNEY ÇİN DENİZİNDEKİ BÖLGESEL İHTİLAFLAR VE ÇİN'İN ASKERİ
MODERNİZASYONU*****Dr. Öğr. Üyesi Murat YORULMAZ******Öz**

Doğu ve Güneydoğu Asya bölgeleri son yıllarda küresel ekonomi açısından önemli bir role sahiptir. Bölge devletleri, ulusal ekonomilerindeki gelişmelerle küresel ekonomiye önemli oranda katkı sunmaktadırlar. Bu durum, Doğu ve Güney Doğu Asya'da küresel güçler arasında ve aynı zamanda bölge devletleri arasında sadece ekonomik açıdan değil politik, askeri ve güvenlik açılarından da çok yönlü bir rekabetin doğmasına sebep olmaktadır. Rekabetin en şiddetli konusunu, Güney Çin Denizindeki (GÇD) egemenlik iddialarına ilişkin ihtilaflar oluşturmaktadır. Güney Çin Denizi, sahip olduğu zengin besin değeri ve yer altı kaynakları ile dikkatleri giderek üzerine çekmektedir. GÇD'nin uluslararası deniz ticareti açısından sahip olduğu transit güzergâh rolü, jeopolitik önemi, zengin yer altı ve besin kaynakları bahse konu ihtilafların sebepleri olarak gösterilmektedir. Öte yandan GÇD'deki bölgesel ihtilafların da yerel çatışmalar üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Çin'in Güney Çin Denizinin neredeyse tamamı üzerinde hak iddia etmesi ise kıyıdaş devletlerin ve hatta Amerika Birleşik Devletleri (ABD) gibi büyük güçlerin tehdit algılamalarına ve kıyıdaş devletlerarasında egemenlik iddiaları rekabetine sebep olmaktadır. Aynı zamanda kıyıdaş devletlerinin artan askeri kapasiteleri bağlamında egemenlik iddialarının silahlı çatışmaya dönüşme olasılığı da sıkça gündeme taşınmaktadır. Bu noktadan hareketle, GÇD'deki bölgesel ihtilafların ulusal güvenlik açısından Çin'in askeri yapısını ve kapasitesini revize etmesinde önemli bir role sahip olduğu görülmektedir. Öte yandan, Çin'in son yıllarda askeri yapısını ve kapasitesini revizyon programları vasıtasıyla artırması, bölge güvenliğine yönelik tehditlerin başında gelmektedir. Bu çalışma, Çin'in askeri revizyon programlarını ve askeri revizyonun Çin'in bölgesel ihtilaflarda politikalarını kararlılıkla sürdürmesine nasıl yol açtığını GÇD'deki ihtilaflar bağlamında analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çin, Güney Çin Denizi, Bölgesel Çatışma, Askeri Revizyon

**THE REGIONAL DISPUTES IN THE SOUTH CHINA SEA AND CHINA'S MILITARY
MODERNIZATION****Abstract**

The East and Southeast Asia regions have an important role in terms of global economy in recent years. The states in the regions have contributed to global economy through the developments of their national economies. This circumstance has also caused to emerge a multidimensional both economic and politics, military, security competition among global powers and regional states. One of the most critical issues related to the competition is the regional disputes. The South China Sea has drawn attention by its potential on food source and

* Bu çalışma, 22-23 Şubat 2021 tarihinde Uluslararası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri kongresinde "Güney Çin Denizinde Tarihsel Husumetlerden Bölgesel İhtilaflara ve Çin'in Askeri Revizyonu" başlıklı sunulmuş bildirinin genişletilmesi ile makaleye dönüştürülmüştür.

** Trakya Üniversitesi, Havsa MYO, Edirne, muratyorulmaz2288@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3664-0451.

hydrocarbon's. The transit route role, geopolitical importance, rich energy and food resources of the South China Sea has been indicated as the inducements of the regional disputes. On the other hand, it has been seen that the regional disputes in the South China Sea have an effect on the local conflicts. China's allegations on total part of the South China Sea has caused a threat perception for the riparian states and global powers such as the U.S. and a competition on sovereignty allegations among the riparian states. The possibility of sovereignty allegations' transformation to an armed conflict in the context of the riparian states' increasing military capacity has also been brought to the agenda frequently. From this point forth, it is seen that territorial disputes in South China Sea has an important role in the revision of China's military structure and capacity in the context of national security. Furthermore, China's struggle for increasing its military structure and capacity through revision programs in recent years has been the major threat in terms of the region security. This article analyzes China's military revision programs and how military revision causes China to maintain its political assertiveness in the territorial disputes in the context of the South China Sea disputes.

Keywords: China, The South China Sea, Regional Conflict, Military Revision

GİRİŞ

Doğu ve Güney Doğu Asya devletleri, son yıllarda ulusal ekonomilerindeki gelişmelerle küresel ekonomik gelişime önemli katkı sağlamaktadırlar. Ancak Doğu ve Güney Doğu Asya, ekonomik öneminin dışında günümüzde hala devam eden Güney Çin Denizi (GÇD) üzerinde kıyıdaş devletlerin hak iddiaları ve ihtilafları ile gündemde yer almaktadır. Söz konusu ihtilaflar, GÇD üzerinde hak iddia eden kıyıdaş devletleri sadece ekonomik ve politik açıdan değil küresel ticaret ağını ve bölgesel istikrarı da tehdit etmektedir. Günümüzde Doğu ve Güney Doğu Asya'da en önemli sorunların başında GÇD üzerindeki hak iddiaları ve bunun sonucunda ortaya çıkan ihtilaflar gelmektedir. GÇD'nin uluslararası deniz ticareti açısından otoban rolü üstlenerek sahip olduğu jeopolitik önemi, sahip olduğu zengin yer altı ve besin kaynakları bahse konu ihtilafların sebepleri olarak ifade edilmektedir.

GÇD, uluslararası deniz ticareti açısından önemli bir geçiş güzergâhına sahiptir. GÇD'nin de yer aldığı "Pasifik Havzası", doğu ekseninde Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Kanada ve Güney Amerika ülkelerini; batı ekseninde ise Asya Pasifik ülkelerini kapsayan geniş bir bölgedir (Bayram ve Arafat, 2018: 70-71). Doğu Asya'nın Pasifik kıyıları boyunca uzanan Asya-Pasifik bölgesi, farklı geniş ve dar tanımlamaları içermekle birlikte kuzeyde Moğolistan, güneyde Yeni Zelanda, doğuda Okyanusya ve batıda Pakistan'a kadar uzanan geniş bir bölgenin adıdır (Doğan ve Gürkaynak, 2019: 922-923). GÇD ise Asya Pasifik bölgesi içerisinde Güney Doğu Asya bölgesi tarafında olup Çin, Filipinler, Vietnam, Brunei, Endonezya, Malezya ve Singapur tarafından çevrelenen yaralı kapalı denizdir. Kuzeybatıda Malakka boğazından kuzeydoğuda Luzon boğazına uzanan GÇD, küresel deniz ticaret rotalarının önemli bir arterini oluşturmaktadır. Dünya deniz ticaret filosunun tonaj bakımından yaklaşık %60'ı Malakka, Sunda ve Lombok boğazları vasıtası ile

taşınmakta ve bunların çoğunluğu da GÇD üzerinden gerçekleştirilmektedir (Jarrod, 2019: 40-41). Öte yandan küresel ölçekte deniz taşımacılığı ile ham petrol sevkiyatının da %30'u -ortalama günlük on beş milyon varil- GÇD üzerinden sağlanmaktadır (EIA, 2018). Ayrıca, ABD enerji yönetim bilgi idaresi (EIA-U.S. Energy Information Administration) küresel ölçekte sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG-liquefied natural gas) nakliyatının yaklaşık %40'ının da GÇD üzerinden gerçekleştirildiğini ifade etmektedir (EIA, 2018). Son olarak, dünyanın iki önemli kömür ihracatçısı Avustralya ve Endonezya'dan önemli miktarda kömür ithalatı da GÇD üzerinden dünya pazarlarına gerçekleştirilmektedir (EIA, 2013).

GÇD'nin artan önemine etki eden ikinci faktör ise sahip olduğu düşünülen zengin enerji kaynaklarıdır. Güneydoğu Asya bölgesinde ulusal ekonomilerin gelişiminin artmasının fosil yakıtlara olan ihtiyacı arttıracığı düşünülmektedir. EIA (2013), OECD ülkeleri dışındaki Asya ülkelerinin sıvı yakıtlara olan talebinin yıllık %2.6 artış ile sürececeğini ve bu durumun da küresel tüketim oranını 2035 yılına kadar %30 seviyelerine taşıyacağını tahmin etmektedir. Benzer bir durum, OECD dışındaki Asya ülkelerinin doğal gaz tüketimi için de geçerli olup tüketimin 2008'deki %10 seviyesinden 2035'e kadar %19'a yükseleceği öngörülmektedir. Özellikle Çin'in doğal gaz tüketimi seviyesinin yüksek bir hızla artacağı ve %43 seviyelerine yaklaşacağı ifade edilmektedir. Bunun da ötesinde Güneydoğu Asya bölgesinin enerji alanında iç üretimin düşmesi, iç talebin karşılanması adına yeni kaynak arayışlarına yol açmaktadır. Bu gelişme ise yeni hidrokarbon kaynaklarına ulaşmak için GÇD'nin güvenli bir bölge olarak kalması zorunluluğunu gündeme getirmektedir. Farklı veriler söz konusu olsa da GÇD'nin zengin hidrokarbon kaynaklara sahip olduğunu ve bölge ülkelerinin ulusal ekonomilerini geliştirmek için bu kaynaklara ihtiyaç duyduklarını söylemek mümkündür.

GÇD'nin önemine ilişkin üçüncü faktör ise sahip olduğu zengin balıkçılık kaynağıdır. GÇD, 2015 yılı itibari ile dünyada balık üretiminin en fazla olduğu beş bölgeden biri olup dünyadaki balıkçı teknelerinin %55'ne ev sahipliği yapmakta ve dünya balık üretiminin %12'sini karşılamaktadır (Austin, 2018). Diğer bir ifadeyle, GÇD sadece önemli bir balıkçı değil aynı zamanda bölgesel ekonomiler için anahtar bir bileşen rolü üstlenmektedir. Sonuç olarak, politik açıdan balıkçılık da ihtilafli ülkeler adına hassas bir konuyu oluşturmaktadır.

GÇD'nin artan önemine neden olan temel faktörler bir anlamda ihtilafları doğurmuş ve söz konusu bu ihtilaflar da bölgesel dinamikleri değiştirmiştir. GÇD üzerinde hak iddia eden taraflar, mevcut pozisyonlarını korumak ve çıkarlarının devamlılığını sağlamak adına farklı girişimlerde bulunmaktadırlar. Bu bağlamda çoğunlukla güvenikleştirme temelinde bir söylem gerçekleştirildiği görülmektedir. Güvenikleştirme yaklaşımının temelini ise hak iddia eden tarafların politik tercihleri ile mevcut gelişmeler oluşturmaktadır.

Çin'in artarak devam eden kararlı ve iddialı denizcilik politikaları, GÇD ve DÇD üzerinde yükselen tansiyonun ana faktörlerinden birini oluşturmaktadır. Bu kararlı ve iddialı yaklaşım, Beijing'in kendi GÇD güvenlikleştirmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Mevcut güvenlikleştirme yaklaşımının Çin'in bölgedeki askeri ve fiziki varlığı ile birlikte iddialı şekilde var olmasını kavramsallaştırması açısından bir araç rolü üstlendiğini söylemek mümkündür. Çin'in artan askeri güç kapasitesi, kendisinin deniz alanları üzerinde kararlı ve iddialı bir yaklaşım sergilemesine yol açmakta ancak bu durum, bölgedeki diğer devletlerin ulusal güvenlikleri adına tehdit olarak algılanmaktadır. Çin'in kararlı ve iddialı yaklaşımına karşılık olarak birçok Doğu ve Güneydoğu Asya ülkesi Çin'in bölgenin statükosunu tek taraflı değiştirme çabalarına, denizcilik faaliyetlerinde özgürlüğe ilişkin uluslararası normlara ve mevcut Çin kaynaklı gelişmelerin bölgenin istikrarını zedeleyeceğine odaklanan söylemler geliştirmektedirler. Bu durum, ilgili devletleri Beijing'in tüm eylemlerini güvenlikleştirmeye yöneltmektedir. Bu güvenlikleştirme yaklaşımı, birçok Güneydoğu Asya ülkesinin minimum seviyede bir savunma sistemi için askeri modernizasyon programları oluşturmalarına sebep olmaktadır. Bu doğrultuda Güneydoğu Asya ülkelerinin savunma harcamalarının her geçen yıla göre arttığı görülmektedir. 2019 yılında bölgedeki savunma harcamaları 2018 yılına göre %4.2 artarak 40.5 milyar \$ olurken 2020 yılı harcamaları toplamı ise 43.6 milyar \$ olmuştur (Jibiki ve Hadano, 2020). Bölgedeki devletlerin savunma harcamalarındaki artış ile ortaya çıkan rekabet, GÇD üzerindeki tansiyonu arttırmaktadır.

GÇD'nin güvenlik dinamikleri, Çin Komünist Partisinin (ÇKP) meşruiyeti ve partinin Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) üzerinden bölgesel bütünlüğün ve egemenliğin korunması adına anahtar bir role sahip olmakla birlikte bölgeyi güvenlikleştirmesinin bir ürünüdür (Kivimaki, 2016: 64-66). Ancak Çin'in GÇD'yi güvenlikleştirmesi ve devamındaki denizcilik politikaları, Doğu ve Güneydoğu Asya'daki bazı devletlerin de GÇD'yi güvenlikleştirmesi ile karşılık bulmaktadır. Bunun dışında Güneydoğu Asya ülkeleri Çin'in saldırgan tavırlarının ötesinde ulusal güvenlikleri adına güvenlik dışılaştırma çabalarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Sonuç olarak Çin'in güvenlikleştirme yaklaşımı birçok Güneydoğu Asya devleti için bölgenin güvenliğinde önemli rol oynayan küresel ve bölgesel güçlerin dâhil edilerek GÇD'deki ihtilafların uluslararası boyut kazanmasını sağlayan riskli politikaları tercih etmeleri ile sonuçlanmıştır.

Çin, bölgedeki bu gelişmeler karşısında ve GÇD üzerindeki iddialarına ilişkin kararlı yaklaşımını ve de uygulamaya koyduğu askeri modernizasyon programları ile askeri güç kapasitesini artırma çabalarını sürdürmektedir. Bu bağlamda çalışmanın ilk bölümünde GÇD üzerindeki ihtilaflar ele alınırken ikinci bölümde ise Çin'in GÇD üzerindeki hak iddiaları temelinde ve ulusal güvenliği adına ortaya koyduğu askeri modernizasyon programlarının bileşenlerine yer

verilmektedir. Çalışma, GÇD üzerindeki ihtilaflara ve bu ihtilafların Çin'in askeri modernizasyona nasıl etki ettiği üzerine odaklanmaktadır.

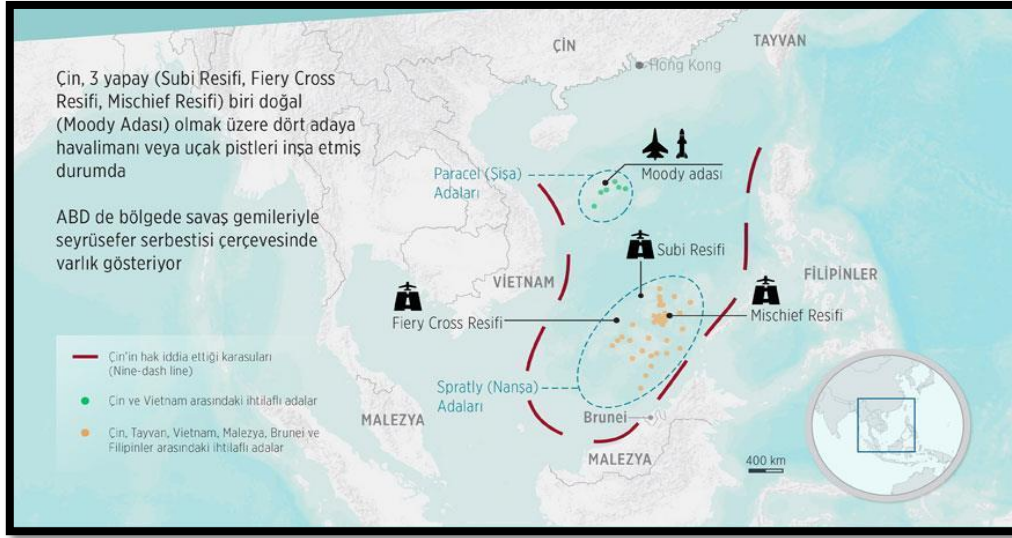
1. BÖLGESEL İHTİLAFLAR, TARAFLAR VE PAYLAŞILAMAYAN GÜNEY ÇİN DENİZİ

GÇD'nin sahip olduğu önemli kaynaklar ve stratejik konumu, süregelen ihtilafları Doğu ve Güneydoğu Asya'nın en önemli güvenlik sorunu haline getirmektedir. Bölgesel ihtilaflar, günümüzde hala bölge istikrarını ve küresel ekonomiyi olumsuz etkilemeye devam etmektedir. Bölgesel ihtilafların bu derece etkiye sahip olmasının sebebi ise ihtilafları çevreleyen güvenlikleştirilmiş konuların giderek genişlemesidir (Kivimaki, 2016: 64-66). Bu bağlamda ihtilafların direk ve dolaylı taraflarının güvenlikleştirme çerçevesinde ötekileştirildiğini söylemek mümkündür.

Çin, GÇD üzerinde hak iddiasında bulunan Japonya'nın ve müdahaleci olarak tanımladığı ABD'nin bölgedeki eylemlerini bölgenin bütünlüğüne ve bağımsızlığına karşı yapılan hakaret olarak ifade etmektedir (Koda, 2016: 31-33). GÇD üzerindeki ihtilaflara taraf her bir ülke, ötekileştirmenin giderek GÇD'deki eylemler vasıtasıyla ulusal ve uluslararası çıkarlarını zayıflattığını düşünmektedir (Odeyemi, 2015: 294-295).

GÇD'deki bölgesel ihtilafların tarafları BM Deniz Hukuku Sözleşmesini de (UNCLOS-the United Nations Convention on the Law of the Sea) imzalamış bulunan Çin, Tayvan, Vietnam, Filipinler, Malezya ve Brunei'dir. Söz konusu bölgesel ihtilaflar, GÇD'de yer alan Paracel Adaları (Hoang Sa), Spratly Adaları (Dao Truong Sa) ve Scarborough Sığılığı ile ilgilidir. Çalışmanın da iki temel ayağından birini oluşturan GÇD'deki bölgesel ihtilafların güncel durumları şu şekildedir:

- Paracel Adalarındaki ihtilaf Çin ve Vietnam arasında olup Çin'in işgali ile ortaya çıkmıştır.
- Spratly Adalarındaki ihtilaf temel olarak Çin, Tayvan ve Vietnam arasında olup kısmen de Filipinler, Malezya ve Brunei ihtilaf içerisinde yer almaktadır. İhtilaf, Brunei dışındaki ülkelerin işgalleri ile ortaya çıkmıştır.
- Scarborough sığılığındaki ihtilaf ise Çin, Tayvan ve Vietnam arasında olup bu ülkelerin işgalleri ile ortaya çıkmıştır.

Harita 1. GÇD Bölgesel İhtilaflar

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/guney-cin-denizinde-gerilim-tirmaniyor/749115>
(Erişim Tarihi: 21.01.2021).

1.1. Bölgesel İhtilaflar ve Çin

Çin'in GÇD iddiaları büyük oranda tarihsel ve arkeolojik temelde şekillenmektedir. Beijing, özellikle MÖ. 110 yılından itibaren Han hanedanlığı döneminde ve akabinde imparator Ming döneminde GÇD'ye yapılan keşif amaçlı seferlerden sık sık bahsetmektedir (Chua, 2017). Seferlerin yanı sıra imparatorluk kayıtları, haritalar ve arkeolojik bulgular içinde yer alan tarihsel referanslar da Çin'in bölgesel iddialarına ek kanıt olarak kullanılmaktadır (Beech, 2015). İkinci Dünya Savaşı sonrası Japonya uzun yıllar işgali altında bulunan Paracel ve Spratly takımadalarından askeri güçlerini çekerek o döneme değin iddialarından da vazgeçmiştir. Japonya'nın geri çekilişi, Çin'e (Chiang Kai-Shek) günümüzde de önem arz eden dokuz kesik çizgili hat olarak ifade edilen haritasını oluşturarak bölgesel iddialarını genişletmenin yolunu açmıştır. Chiang Kai-Shek tarafından oluşturulan harita ve bu bağlamda Çin'in iddiaları, ÇKP tarafından da kabul görmüştür. Harita, asıl olarak 11 kesik çizgi yani hattı içermekte iken Başbakan Zhou Enlai'nin 1953'te Tonkin Körfezindeki iki hattı iptal etmesiyle dokuz kesik çizgiye düşmüştür. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Müttefik Kuvvetler ile Japonya arasında 28 Nisan 1952'de imzalanan San Francisco Barış Antlaşması, ÇKP'yi GÇD'deki iddialarını güncellenmesi adına harekete geçirmiştir.

Harita 2. Çin'in Dokuz Çizgili Haritası

Kaynak: <https://www.dw.com/en/chinas-nine-dashed-line-has-no-basis-under-international-law/a-18609290> (Erişim Tarihi: 21.01.2021).

Haritadan anlaşıldığı üzere Çin'in 'U' şeklindeki haritası GÇD'nin toplam alanının yaklaşık %80'ini kapsayarak Çin'in bölgede hak iddia eden ülkeler içinde en geniş alanda iddia sahibidir. Çin'in iddia ettiği alan BM Deniz Hukuku Sözleşmesi şartında belirtilen yasal sınırın çok ötesindedir. Aynı zamanda, Çin'in hak iddia ettiği alan Filipinler, Malezya, Brunei ve Vietnam'ın yasal olarak hak sahibi oldukları münhasır ekonomik bölgeleri de kapsamaktadır.

Çin hükümeti tarafından dokuz kesik çizgili hat üzerinden ortaya konan iddiaların yarattığı belirsizliğe rağmen Çin'in 'U' şeklindeki haritası içinde kalan alandaki ada grupları (Pratas Adaları, Paracel Adaları, Macclesfield ve Spratly Adaları) üzerinde egemenlik iddia etmektedir (Beech, 2016). Çin'in 1992 yılında yürürlüğe koyduğu "Karasuları ve Sınırdış Bölgeler" kanunu da tümüyle bu adaları konu edinmektedir. Bunun da ötesinde Çin, 2009 yılında Birleşmiş Milletler'e (BM) dokuz kesik çizgili haritası ile ilgili yaptığı başvurusunda da bu ada grupları üzerindeki egemenlik iddialarını dile getirmiştir (Mollman, 2016).

Haziran 2012'de Çin hükümeti, Paracel takımadalarının idari yönetim açısından genişletileceğini duyurmuş ve Temmuz ayında yasal olarak Paracel takımadaları içinde kalan Woody adasında 'Sansha' isimli bir yerel yönetim oluşturmuştur. Yerel yönetim, Çin açısından sadece politik bir araç değil aynı zamanda GÇD üzerinde hedeflediği yönetim yapısı açısından da askeri bir üs niteliği taşımaktadır. 2012 yılından itibaren Çin, Sansha şehrini GÇD'deki politik, ekonomik ve askeri çıkarları bağlamında bir sıçrama tahtası olarak kullanmaktadır.

Özetle, GÇD Çin adına tarihsel, ekonomik, politik, jeopolitik, jeostratejik ve özellikle de ulusal güvenliği açısından önem taşımaya devam etmektedir. Ayrıca GÇD, Çin için bölgesel ve ulusal çıkarlarının ötesinde küresel güç ve aktör rolünün varlığı ve sürdürülebilirliği noktasında değer arz etmektedir. Bu durum aynı zamanda Çin'in askeri modernizasyonunun temel argümanlarından birini oluşturmaktadır. Küresel güç olma adına rekabet potansiyeli ve bölgedeki ihtilafların silahlı bir çatışmaya dönüşme olasılığı kapsamında Çin, askeri modernizasyona ilişkin savunma sanayi yatırımlarını sürekli arttırmaktadır.

1.2. Bölgesel İhtilaflar ve Filipinler

Filipinler'in GÇD'deki egemenlik iddiaları, tarihsel gerekçelere ve GÇD'deki takımadaların hiçbir devletin egemenliği altında bulunmadığı prensibine (*terra nullius*) dayanmaktadır. Filipinler'in GÇD ile ilgili iddiaları 1947 yılına uzanmaktadır. O dönemde Spratly takımadaları, Filipinler hükümeti tarafından 'New Southern' takımadaları olarak anılmaktadır. Dönemin Dışişleri Bakan Sekreteri Carlos P. Garcia, güvenlik sebeplerini gerekçe göstererek müttefiklerin New Southern (Spratly) takımadalarında Filipinler'in yetki ve kontrolü altında konuşlanmalarını talep etmiştir (Granados, 2009: 273-274). Bir yıl sonra ise Filipinli iş adamı ve avukat Tomas Cloma, Spratly takımadalarına yerleşmiş, buradaki adaların ismini "Kalay'an" adaları olarak değiştirmiş ve adaların yönetiminin kendilerine ait olduğunu ilan etmiştir (ISEAS, 1988: 113-116). Cloma, 1974'te Kalay'an adalarının yönetimini Filipinler hükümetine devretmiş ve 1978'de de Filipinler Devlet Başkanı Ferdinand Marcos, Kalay'an ada grubunun (Spratly takımadaları) Filipinler'in yasal bir parçası olduğunu beyan etmiştir. 1978'deki deklarasyon ile Kalay'an ad grubu, Palawan adasına bağlı bir şehir olarak yasal statüye kavuşturulmuştur. Filipinler, 1968 yılından günümüze Kalay'an ada grubunda askeri varlığı ile etkin kontrol ve yönetim sağlamaya devam etmektedir. Thomas Cloma'nın Kalay'an adalar grubundaki varlığı ve yönetimi ele alması, bugün hala Filipinler'in GÇD'deki egemenlik iddialarının tarihsel temelinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Filipinler'in ikinci tarihsel dayanağı ise ihtilaflar kapsamındaki taraflarla deniz sınırlarının belirlenmesi adına daha önce imzalamış olduğu antlaşmalardır. Esas itibarıyla Filipinler 1898, 1900 ve 1930 yıllarında imzalanan antlaşmalarda belirtilen deniz sınır hatları ile kendisinin temel hattı arasında kalan bölgenin Filipinler karasularına ait olduğu iddiasını sürdürmektedir (Bautist, 2009: 367-369).

Filipinler, GÇD'nin "terra nullius" statüsü iddiasını Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı yenilgisi sonrası bölgeden geri çekilişi üzerinden okumakta ve şekillendirmektedir. Japonya, San Francisco Antlaşması ile GÇD'deki takımadaları başka bir devlete teslim etmediği için adalar

antlaşma ile ortak kullanım ve güvence altına alınmıştır. Neticede San Francisco Antlaşması ile takımadalarının herhangi bir devlete ait olma durumu da hükümsüz kalmıştır. Bu tez üzerinden ilerleyen Filipinler hükümeti, Spratly takımadalarındaki egemenlik iddialarının yasal açıdan da doğrulandığını savunmaktadır.

Filipinler hükümeti, son yıllarda GÇD üzerindeki egemenlik iddialarını özellikle BM Deniz Hukuku Sözleşmesi temelinde sık sık gündeme taşımaktadır. Ancak ilgili taraflar ve uluslararası kamuoyu, Filipinler'e taraflarla kendi arasında yaptığı özel nitelikli antlaşmalar ve BM Deniz Hukuku Sözleşmesini göz ardı etmesi üzerinden sert eleştiriler sunmaktadır. Söz konusu eleştiriler karşısında Filipinler Meclisi, 2009 yılında "Takımadalar Temel Deniz Hatları Eylem Planı"nı onaylamıştır (United Nations, 2009). Filipinler hükümetinin amacı, mevcut ihtilaflar karşısında kendisinin uluslararası hukuk kuralları ve normlar çerçevesinde hareket ettiğini göstermektir. BM Deniz Hukuku Sözleşmesi çerçevesinde Filipinler, karasularını 12 mile, münhasır ekonomik bölgeyi de 200 mil mesafeye çekme konusunda mutabık kalmıştır (United States Department of State Bureau of Oceans and International Environmental and Scientific Affairs).

1.3. Bölgesel İhtilaflar ve Vietnam

Vietnam'ın GÇD'ye ilişkin egemenlik iddiaları, tarihsel gelenekleri üzerinde şekillenmektedir. İddialar imparator Le Thanh Tong dönemine (1460-1497) kadar uzanmakta ve Le Thanh Tong, Spratly takımadalarında Vietnam'ın egemenliğine vurgu yapmaktadır (Kelly, 1999: 4). 17. Yüzyıl Vietnam haritalarında Spratly takımadalarının ulusal sınırlar içinde yer alması, Vietnam'ın bu tarihsel iddiasını güçlendirmektedir. Vietnam da Çin gibi Spratly ve Paracel takımadalarına ilişkin iddialarını güçlendirmek için arkeolojik deliller sunmaktadır. Vietnam hükümeti, bu tarihsel gelenekler ve arkeolojik deliller dışında Fransız koloni dönemine atıfta bulunarak takımadalar üzerindeki egemenlik iddialarını açıkça dile getirmektedir. 1884 yılında Çin-Fransız savaşı sonrası Vietnam'ın Fransız sömürgesi olmasıyla Fransa, Spratly ve Paracel takımadaları üzerinde egemenliğini ilan etmiştir. Bu durum günümüzde Vietnam'ın takımadalarına ilişkin iddialarının doğrulanmasına ve kabulüne yönelik kanıt olarak sunulmaktadır. Filipinler gibi Vietnam da iddialarını sık sık terra/res nullius kavramı üzerinden gündeme taşımaktadır. Sonuç olarak, Vietnam bağımsızlığını kazandığı tarihten itibaren adaların egemenlik haklarını devralmıştır. 1973'ten bugüne takımadalarının 22'si üzerinde kontrol sağlamaktadır. Aynı zamanda Paracel takımadaları üzerinde egemenlik iddia etse de Çin, 1974'te Vietnam'ı Paracel takımadalarından uzaklaştırmayı başarmıştır (Collin ve Tri, 2018). Ancak Vietnam hükümeti, Spratly takımadalarına ilişkin iddialarını hala elde tutmaktadır. 1970'lerde Spratly takımadalarına ayak bastığı günden bugüne Vietnam kontrolü elde tutmak amacıyla birçok askeri imkânları adalara

nakletmekte ve Çin ile Filipinler'in yaptığı gibi öncü askeri kuvvet ve kontrol amaçlı karakollar kurmaktadır. Vietnam hükümeti, bu adaları yaşama açarak insan topluluklarının var olması sağlamaktadır. Egemenlik iddialarına dayanak teşkil etmesi amacıyla bu adalarda 2007'de Ulusal Meclise temsilci seçimi gerçekleştirmiştir. Vietnam'ın seçim ile temsilci atama yaklaşımının sebebi, iddialarına yasal dayanak oluşturmak ve adalarda varlığını yasal olarak güçlendirmektir. Günümüzde Spratly takımadalarının çoğu Vietnam'ın Khan Hoa eyaletine bağlı sınır bölgeleridir.

Özetle, Vietnam da Filipinler gibi söz konusu adalar üzerindeki iddialarını BM Deniz Hukuku Sözleşmesini dikkate alarak gündeme getirmektedir.

1.4. Bölgesel İhtilaflar ve “Tayvan, Malezya ve Brunei”

Tayvan, Malezya ve Brunei de GÇD'deki bölgesel ve deniz sınırları ile ilgili ihtilafların taraflarıdır.

Tayvan, GÇD'deki tarihsel iddialarını özellikle Pratas adalarına ilişkin sürdürmekte ve 1946 yılından bugüne adalar üzerindeki kontrolü elde tutmaktadır. Çin'in 1947 yılında yayımladığı 11 kesik çizgili haritasının Pratas adalarının yakın çevresindeki adaları kapsaması, 1956 yılında Tayvan'ın Spratly takımadalarının içindeki en büyük ada olan Itu Aba (Taiping) adasını işgali ile sonuçlanmıştır. Tayvan, 2000 yılından günümüze Pratas ve Itu Aba adalarında sahil güvenlik birimleri bulundurmaktadır. Bu bağlamda, Tayvan'ın söz konusu adalar üzerindeki tarihsel iddialarını Çin'e karşı savunma ve sürdürme çabasında olduğunu söylemek mümkündür.

Malezya ise kıta sahanlığı ve Filipinler, Vietnam ve kendisinin işgal ettiği adalar ile ilgili iddialarını 1979 yılında geri çekmiştir. Sadece GÇD bölgesinde Çin, Tayvan, Filipinler, Vietnam ve Brunei'nin ortaya koydukları iddiaları gündeme taşımakta ancak Çin'den uzak olması ve GÇD bağlamında ekonomik açıdan rekabet durumu söz konusu olmadığından aktif bir girişimde bulunmamaktadır. Bu açıdan bakıldığında Malezya, GÇD'deki ihtilaflardan uzak pozisyonda seyir izlemekte ve pragmatik bir yaklaşım sergilemektedir.

Brunei'nin GÇD'deki iddiaları ekonomik temelli olup münhasır ekonomik bölge sınırınının 200 mil sınırında tutulması yönünde tavır sergilemektedir.

2. ÇİN'İN ASKERİ AÇIDAN MODERNLEŞME SÜRECİ VE GÜNEY ÇİN DENİZİ POLİTİKASI

Deng Xiaoping'in 1978'de Çin Komünist Partisinin başına geçmesi ile birlikte önemli ekonomik reformların da kapısı aralanmıştır. Xiaoping'in gerçekleştirdiği ekonomik reformlar, Çin'in son otuz yılda küresel ekonomide yükselişine temel oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle

Çin'in bugünkü ekonomik başarısının ispatı niteliğindedir. 2010 yılına kadar Çin, ABD'den sonra küresel ikinci büyük ekonomi olarak Japonya'yı geride bırakmıştır. Çin'in ekonomik yükselişi aynı zamanda Çin Halk Kurtuluş Ordusunun tüm unsurları ile gelişmesini de sağlamıştır. Bu doğrultuda gelişen ekonomisi ile Çin, ordusunu teknolojik gelişmeler ışığında yapısal ve kapasite açısından modernize etmektedir. Çin'in askeri harcamaları, 1990'ların başından günümüze artarak devam etmektedir. 2017 yılında 154.3 milyar \$ olan savunma bütçesi, 2019 yılında 167 milyar \$ ve 2020'de ise 178.2 milyar \$ seviyesine ulaşmıştır (Yeo, 2020). Ekonomik reformların başladığı ve yoğun şekilde gerçekleştirildiği 1980'li yıllarda dört temel reform alanı arasında endüstri, tarım, savunma sanayi ve bilim ve teknoloji yer almıştır. Bu süreçte uygulanan politikaların çoğu ekonomik gelişime ve endüstriye yönelik olmuştur. Ne var ki bugün hala Çinli politika yapımcılar için ekonomik gelişim önemini korumaya devam etse de ordunun modernize edilmesi ve kapasite gelişimi mali bütçede önemli bir yer tutmaya devam etmektedir. Ordunun artan bu önemi, ÇKP'nin Tayvan, Doğu ve Güney Çin Denizindeki ihtilafları örneklerinde görüldüğü üzere bölgedeki çıkarlarını güvencileştirmesinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ordunun giderek artan önemi, 1990'larda meydana gelen iki önemli gelişme ile daha da iyi anlaşılmasına başlanmış ve bu iki gelişme aynı zamanda Çin Halk Kuruluş Ordusunun katalizörleri olmuştur. Birinci katalizörü, 1991 yılında çıkan Körfez Savaşı ve savaşın o zamana değin taşıdığı farklılıklar olarak ifade etmek mümkündür. ABD'nin ve müttefiklerin savaşta Irak güçlerini o döneme değin kullanılmayan yeni askeri teknolojilerle yenilgiye uğratmaları, Çin Yüksek Askeri Komitesini şaşkınlığa uğratmıştır. Bu bağlamda Çin'i şaşkınlığa uğratan, ABD ve müttefiklerin savaşta hayalet ve bombardıman uçakları ile kruz füzelerini kullanmalarıdır. Ayrıca müttefiklerin Irak haberleşme ve telsiz sistemleri ile internet ağlarına uzaktan müdahale edip etkisiz bırakmaları da Çinli askeri yöneticilerin dikkatini çekmiştir. İnsansız hava araçlarının ve küresel konumlama sisteminin ilk kez Körfez Savaşında kullanılmış olması sadece Çin'in değil dünya kamuoyunun da ilgi odağı olmuştur. Bu gelişmeler karşısında Çinli yetkililer ordunun modern askeri bir güce karşı hazırlıklı olmadığını görmüşler ve 21. yüzyılda çağın teknolojik getirileri ile donanmış bir ordu için modernizasyon/revizyon programlarının hazırlanmasına karar vermişlerdir.

Ordunun revizyonuna ilişkin Çin'deki programların gerekliliğini ortaya koyan ikinci gelişme ise 1995-1996 yıllarında ortaya çıkan III. Tayvan Boğazı krizidir. 1996 yılının Mart ayında ordunun stratejik füze envanterinden sorumlu Çin Halk Kurtuluş Ordusu topçu birliği, kuzeyde Keelung ve güneyde Kaohsiung olmak üzere iki önemli Tayvan limanının karasuları içinde kısa menzilli balistik füze denemesi gerçekleştirmiştir (Song, 1999: 81-82). ABD, Çin'e cevap olarak bölgeye iki uçak gemisi göndererek gözlem ve kontrol sağlamıştır (Gellman, 1998). ABD'nin ivedilikle

...

(akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

aksiyon alması karşısında Çin bir kez daha ordunun modernleşmesine ilişkin gerekliliğe ve bu doğrultuda modernleşme programlarına ihtiyaç olduğuna karar vermiştir. Özetle Körfez Savaşı ve III. Tayvan Boğazı krizi, Çin Halk Kurtuluş ordusunda yapısal revizyon ihtiyacının katalizörleri olmuşlardır. Bu durum aynı zamanda Çin Komünist Partisinin kırılğan yapısını da ortaya çıkarmış ve Çin Halk Kurtuluş Ordusu, operasyonel doktrinlerini ve stratejilerini revize etme kararı alıp dışardan silah teminine ve milli savunma sanayinin teknolojik açıdan gelişimi için programlara ağırlık vermiştir.

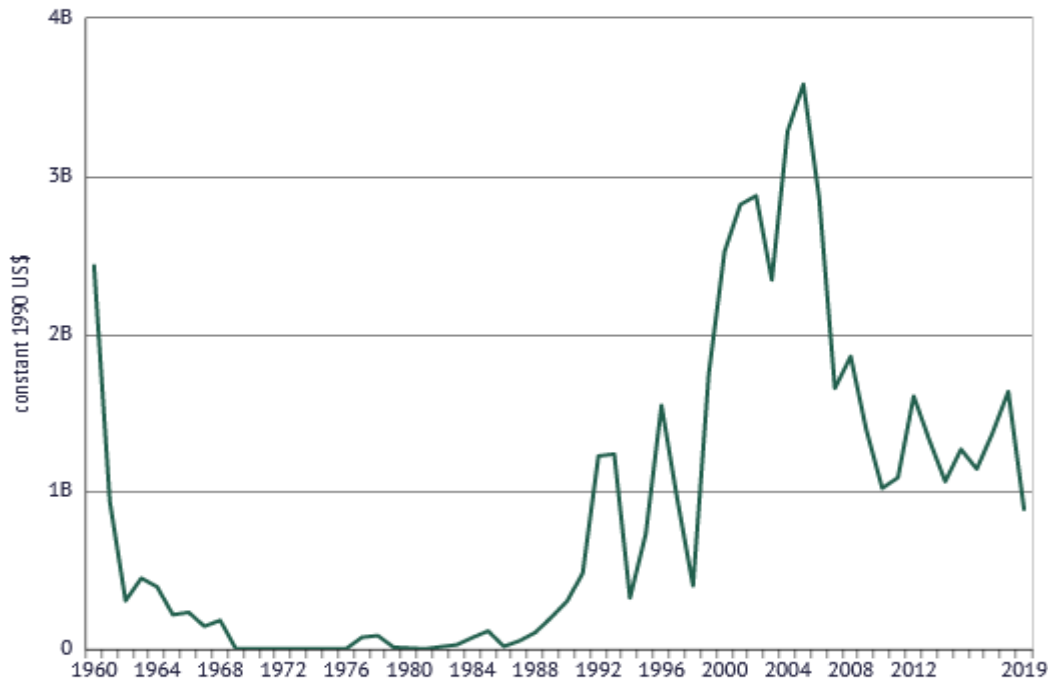
Ordunun modernleşmesi açısından alınan önlemler içinde ilk sırada mevcut askeri doktrinlerin ve stratejilerin revizyonu yer almaktadır. Resmi belgeler, herkes tarafından kabul görmüş üç temel doktrini ortaya çıkarmaktadır (Kanwal, 2007). Bunlar; aktif savunma, bilgi ve ileri teknoloji temelli yerel savaş ve halkın savaşa katılımına ilişkin doktrinlerdir (Government of China). Söz konusu doktrinler, Çin Halk Kurtuluş Ordusu yetkilileri tarafından ordunun askeri operasyonlarında modern taktik ve stratejiler uygulaması ile ileri teknoloji içerikli araç-gereç kullanımını sağlamak amacıyla ortaya konulmuştur. Aktif savunma doktrini tartışmaya açık olsa da özü itibariyle Çin'in çatışmaya başlayan taraf olmayacağını vurgulamaktadır. Ancak doktrin karşı önlemlerin alınması için herhangi bir düşman saldırısının zorunlu olmadığını belirtmektedir (Gady, 2015). Doktrinde sadece askeri saldırılara karşı değil politik, ekonomik ve siber saldırılara karşı da önlemlerin alınacağı açıkça ifade edilmektedir (Fravel, 2019: 140-141). Özetle, aktif savunma doktrini ordunun bilimsel ve teknolojik gelişmelerle donatılarak askeri, politik, ekonomik, siber vb. saldırılara karşı sürekli önlem alınacağını ve Çin'in hiçbir zaman çatışmaları başlatan taraf olmayacağını ortaya koymaktadır. Bilgi ve ileri teknoloji temelli yerel savaş doktrini, temel olarak ordunun savaşlara taktik ve strateji açısından nasıl yaklaşacağını ifade etmektedir (Fravel, 2019: 183-184). Doktrin, yakın gelecekte çıkabilecek savaşların Çin'in çevresinde gerçekleşebileceği düşüncesi etrafında şekillenmektedir. Doktrinde özellikle 21. yüzyıl savaşlarının yerel/bölgesel ölçekte ve kısa süreli olacağını ancak bu savaşlarda başarılı olmak için orduların ileri teknolojilere sahip araç-gereçlere sahip olmaları gerekliliğinin altı çizilmektedir. Doktrin, Çin ve potansiyel düşmanları olarak ifade edilen ABD ve Japonya arasındaki güç dengesinin asimetrik doğasına da vurgu yapmaktadır. Çin Halk Kurtuluş Ordusu, dünyadaki modern ordularla karşılaştırıldığında teknolojik olarak yetersiz olduğu alanların farkında olarak bugün hala alt yapının ileri teknoloji ile revize edilmesi çalışmalarını sürdürmektedir. Doktrin temel prensiplerinden biri de girişi önleme/alan reddi silah ve çağrı sistemidir (Anti Access/Area Denial-A2-AD). Çin, söz konusu savunma sistemi ile özellikle bölgedeki ABD ve Japonya askeri güçlerini ve sistemlerini takip ve kontrol etmeyi planlamaktadır. Ordunun sahip olduğu doktrinler içerisinde en eski ve bugün hala

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

geçerliliğini koruyan doktrin ise halkın topyekûn orduya destek vermek için savaşa katılması temeline dayanmaktadır (Joffe, 2009: 557-558). Bunun da ötesinde doktrin acil durumlarda Çin halkının ve ülkenin doğal ve endüstriyel kaynaklarının orduya destek verilmesi adına mobilize edilmelerini ifade etmektedir (Ingram, 2018).

ÇKP, resmi olarak bu üç doktrini ve belirlenen stratejileri kabul etmenin yanında ağırlıklı olarak dışardan silah teminini ve yerli üretimi tercih etmektedir. Bu noktada Çin, giriş önleme sistemini tamamlayıcı silah sistemlerini satın almaya devam etmektedir. 300'ün üzerinde Sukhoi tarafından geliştirilen savaş uçağı, "Kilo" sınıfında 12 denizaltı, 4 savaş gemisi ve yaklaşık 1000 adet uçaksavar füzesi ithal etmiştir. Özellikle Sukhoi savaş uçakları ve uçaksavar bataryaları ile Çin, bölgesine yönelik hava saldırılarını ve hava sahası ihlallerini önlemeyi ve caydırmayı amaçlamaktadır. Günümüzde de bu tür silahlar, Çin'in ithalatı içinde yer almaya devam etmektedir. Aşağıdaki grafikte görüldüğü üzere, Çin'in silah ithalatı 1961-1986 yılları arasında düşük, 1986-1998 yılları arasında dalgalı bir seyir izlerken 1998 yılı itibari ile yükselişe geçmiş ve 2005 yılında 3 milyar 582 milyon dolar (ABD) değerindeki ithalatı ile zirve yapmıştır. 2005 yılından günümüze silah ithalatında önemli bir düşüş görülmektedir. Bu düşüşün en temel sebebi ise Çin'in ordunun modernize edilmesi kapsamında ortaya koyduğu yerli üretim programlarıdır. Ayrıca Çin'in silah ithalatının neredeyse tamamı Avrupa'dan gerçekleşmekte ancak az bir oranda da olsa düzenli olarak Rusya'dan da ithalat gerçekleşmektedir.

Grafik 1. Çin'in Silah İthalatı (1960-2019) (Amerikan Doları / Milyar)

Kaynak: <https://knoema.com/atlas/China/Arms-imports> (Erişim Tarihi: 24.01.2021).

Yerli silah üretimi konusunda da Çin, düzenlediği üretim programları ile ordunun modernleşmesi/revizyonu açısından önemli bir yol almaktadır. ‘‘Yuan’’ sınıfında dizel elektrikli denizaltı üretim programı bu açıdan dikkate değerdir. Üretilen denizaltıların oksijen gibi yakıcı gazlara ihtiyaç duymadan güç üretme sistemine sahip olması ve daha uzun süre su altında kalabilmeleri en dikkat çekici özellikleridir (NTI, 2019). ‘‘Kilo’’ ve ‘‘Yuan’’ sınıfına ait 60 adet denizaltı ile Çin deniz kuvvetleri, önemli bir altyapıya sahip olup gelecek yıllarda da filosunu genişletmeyi planlamaktadır (Carlson, 2015). Hafif savaş gemileri, firkateynler, yıkıcılar ve krüvazörler de Çin’in yerli üretimi içerisindedir. Revizyon açısından Çin’in diğer bir programı ise konvansiyonel hız kontrol ve balistik füze sistemlerinin kurulması ile ilgilidir. Çin’in bu sistemlere olan ihtiyacı, hava ve deniz kuvvetlerindeki kapasite yetersizliğidir. Bu noktada Çin, bir kıta gücü olarak coğrafik avantajını ve aynı zamanda füze üretimindeki yüksek kapasitesinin avantajını kullanarak ABD askeri unsurlarını karada, havada ve denizde etkisiz hale getirmek adına kısa ve uzun menzilli füze stoku yapmaktadır (Yeo, 2020). Özetle, Çin ordunun modernleşmesi adına doktrinler ve stratejiler bağlamında silah ithalatına ve yerli savunma sanayinin teknolojik ve kapasite açısından gelişimine ve üretimine önem vermektedir. Üretim açısından önemli bir yol alan Çin’in silah ihracatında ise Asya, Afrika ve Güney Amerika’da genişleyen bir pazara sahip olduğunu söylemek mümkündür (CSIS, 2020).

Çin, savunma sanayisinin gelişimi adına girişimi önleme/bölgeyi koruma sistemlerinin bir uzantısı olarak fiziksel güç kapasitesinin artırımı programı da uygulamaktadır. Çin’in bu stratejisi temel olarak konvansiyonel açıdan üstün bir güç ile karşılaşıldığında hızlı ve kararlı tespit etmeyi müdahaleyi esas kılmaktadır. Strateji daha çok asimetrik ve konvansiyonel olmayan yaklaşımlarla savaşa odaklanmayı amaçlamaktadır. Çin, söz konusu strateji bağlamında saldırıları önceden tespit edip saldırı yönünde hızlı hareket ve müdahale edilmesini sağlayan anti-uydu silah sistemleri geliştirmektedir. Çin ayrıca stratejiye ilişkin üretim programı kapsamında uzaktan kontrol ve kumanda edilebilen deniz mayınları ve anti-balistik füzeler de üretmektedir.

2.1. Çin’in Güney Çin Denizi Politikası

Çin’in ordunun revizyonuna ilişkin çalışmalarının temel çıkış noktası, 1970 yılında Vietnam askeri güçleri tarafından Paracel takımadalarından çıkartılmasıdır. Çin, yenilgi sonrası belirli bir süre kabuğuna çekilerek ordunun eksik olduğu alanları tespit etmiş ve eksikliklerin giderilmesi için silah ithalatına öncelik vermiştir. Yenilginin telafisi olarak 1988 yılında Spratly takımadalarında içinde yer alan Fiery adasını Vietnam’dan alarak takımadalara ayak basmıştır. Çin’in 1995 yılında Filipinler’in kendisine ait olduğunu ve münhasır ekonomik bölgesi içinde yer aldığını iddia ettiği Mischief adasını işgal etmesi ile GÇD’de tansiyon yeniden yükselmiştir (Zhao, 2011). Bu

...

(akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

gelişmeler büyük ölçüde Çin'in kararlılığına yol açan ve II. ve III. Çinhindi savaşları olarak da adlandırılan iç ve bölgesel gerçekliklere dayanmaktadır. Çin'in bu dönemdeki kararlı ve saldırgan yaklaşımının nedenlerinden biri de 1992 yılında ABD'nin askeri güçlerini Filipinler'den çekmesi ve Filipinler ordusundaki zafiyetlerdir. Diğer bir ifadeyle, Çin o dönemde GÇD'nin geniş bir bölgesinde tehdit ve karşı güçten uzak meydanı boş bulmuş durumdadır. Bu mevcut gelişmeler ve durum, Çin'in ulusal çıkarları ile yakından ilişkili olan GÇD'yi daha da genişleyen ölçekte güvencileştirmesine zemin hazırlamıştır. Çin'in GÇD'ye yönelik başlıca hedefi, GÇD'nin bir bütün olarak egemenliğinin kendisinin kontrolünde bulunmasıdır. Bunun ötesinde ise GÇD'nin sahip olduğu stratejik konumu, biyolojik çeşitliliği, zengin balıkçılık kaynağı ve yer altı kaynakları önem taşımaktadır. Çin'in ulusal çıkarları ve GÇD'nin önem taşıyan unsurları, kümülatif olarak Çin'in bölgesel ve küresel açıdan politik ve ekonomik dengesine temel oluşturmaktadır.

Çalışmada belirtildiği üzere Çin, Spratly takımadaları içinde yer alan yedi adayı (Cuarteron Reef, Fiery Cross Reef, Gaven Reef, Hughes Reef, Johnson South Reef, Mischief Reef, Subi Reef) işgal etmiş durumdadır (Vuving, 2016). Aynı zamanda bu yedi ada üzerinde binalar, helikopter pistleri, antenler, aydınlatma sistemleri, radarlar ve gemi topları bulundurmaktadır (Deutsche Welle, 2017). Çin, 2013 yılında da yaklaşık 12.950.400 m² alanda geniş çaplı bir ada ıslah projesine uygulamaya koyarak söz konusu işgal ettiği adalarda yeni yapılar (uçak pistleri, limanlar, garnizonlar ve silah platformları) inşa etmiştir (The Guardian, 2016). Bu noktada Çin'in söz konusu adalardaki inşa ettiği yapılarla ihtilafli diğer ülkelere göre GÇD üzerinde daha etkili bir güç projeksiyonuna sahip olduğu görülmektedir. Çin aynı zamanda Paracel takımadaları içerisinde kalan bazı adalarda da aynı yaklaşım ile yerleşkeler kurmuştur. Genel olarak bakıldığında, Çin'in adalar üzerinde yerleşkeler kurarak kontrolü sağlama hedefinde olduğu anlaşılmaktadır.

Beijing, GÇD üzerinde kontrolü sağlamak için ikinci bir yol olarak diğer devletlerden özellikle de Vietnam ve Filipinlerden gelen balıkçı teknelerine bölgede av yasağı ve yüksek para cezaları uygulamaktadır. Her ne kadar uluslararası kamuoyuna bölgedeki balık rezervlerinin ve dolayısıyla gıda güvenliğinin sağlanması adına bu tür uygulamaları gerçekleştirdiğini söylese de Çin'in bu uygulamalarının yasal dayanağının da tartışmalı bir durum olduğu açıktır. Çin'in bu yaklaşımı ve uygulamaları, diğer ihtilafli devletler ve uluslararası kamuoyu nezdinde hukuk dışı egemenlik iddiaları çerçevesinde ifade bulmaktadır.

Çin, GÇD ve GÇD üzerinden diğer bölgelerde de etkin olarak varlığını sürdürmek için ordunun revizyonu bağlamında silah ithalatının yanında yerli üretim programları ile son yıllarda bu alanda da kendin söz ettirmektedir. Askeri kapasitesini her açıdan geliştirmeye ve genişletmeye devam eden Çin sadece GÇD'nin sahip olduğu enerji rezervleri ve biyolojik çeşitliliği için değil

ekonomik, politik ve kültürel çıkarlarının sürdürülebilirliği açısından da GÇD'den taviz vermemektedir. Diğer bir ifadeyle GÇD, Çin'in son yıllardaki askeri açıdan revizyonunun temel dayanaklarından birini oluşturmaktadır.

Sonuç

Çin'in ekonomik ve politik gücünün yanı sıra coğrafik konumu açısından merkezde olması, kendisine Doğu ve Güneydoğu Asya'da doğal bir avantaj sunmaktadır. Japonya ve Güneydoğu Asya Uluslar Birliği üyeleri, Çin'in yükselen gücünün yarattığı güvenlik kaygılarının yanı sıra ekonomik açıdan karşılıklı bağımlılık sayesinde Çin ile ilişki içerisindeyler. Çin'in 1970'lerde ekonomik reformlara başlaması ile bölge ülkeleri de reformların sunduğu pazar fırsatlarından yararlanmaktadır. Ancak Çin'in 1990'lı yıllarda GÇD'ye yönelik kararlı politika karşısında güvenlik tehdidi algılayan Güneydoğu Asya ülkeleri, 2000'li yıllarda sürdürdüğü dostluk ve iyi niyet diplomasisi ile pozitif algıya sahip olmuşlardır. Ancak bu pozitif algı, Çin'in son yıllarda GÇD ve bölge üzerinde inatçı ve saldırgan politikalara dönüşü ile yerini yeniden endişeye bırakmıştır. Netice Çin'in bölgedeki imajı, savaştan ve kavgacı bir devlet olarak değişmiştir. Temel olarak endişelerin odağında Çin'in her geçen gün artan askeri gücü, bölgesel ihtilaflar ve bölge ülkelerinin ulusal güvenliklerine yönelik tehdidin oluşması yer almaktadır. Japonya ve diğer bölge devletleri açısından GÇD özelinde ve bölgesel olarak durum bu şekilde iken Çin açısından modernleşme/revizyon olarak anlatı bulmaktadır. Çin, GÇD'yi ulusal çıkarları açısından tarihsel mirası temeline dayandırarak tamamı ile egemenliği altına alma çabalarını halen sürdürmektedir. Bu amaç doğrultusunda geçmişte yaşadığı askeri yenilgilerden ders çıkararak ordunun modernleşmesi konusunu 2000'li yılların başından itibaren gündemine almıştır. Ordunun modernleşmesi açısından hazırladığı yerli savunma sanayi üretim programlarının yanı sıra silah ithalatını da sürdürmektedir. Bu noktada GÇD'deki egemenlik iddialarının ve işgallerinin bir araç rolü üstlendiği açıkça görülmektedir. Çin'in bir diğer aracı ise GÇD'deki egemenlik iddialarını güvenikleştirme yaklaşımı ile oluşturduğu söylemlerle uluslararası kamuoyuna kabul ettirmeye çalışmasıdır. Diğer bir ifadeyle Çin, GÇD'deki ihtilafları güvenikleştirme çabası içerisindeydir. Güvenikleştirme bu bağlamda bir kılıf rolü taşımaktadır. Çin, bu yaklaşımları ile ortaya koyduğu politikaları günümüzde hala devam ettirmektedir. Ancak Çin'in yaklaşımlarının uluslararası hukuk ve Birleşmiş Milletler Deniz Sözleşmesi açısından bir karşılığı olmadığını söylemek mümkündür. Öte yandan Beijing, GÇD'deki bölgesel ihtilaflara ilişkin kararlı duruşunu özellikle ordunun modernizasyonu bağlamında açıkça ortaya koymaktadır. Ne var ki bu durum bölgesel ihtilafların derinleşmesine ve bölgesel güvenliğin daha da fazla tehdit altına girmesine yol açmaktadır. Bölgesel ihtilafların uluslararasılaşması Çin açısından uluslararası kamuoyu nezdinde olumsuz bir imaj yaratmakta ve

bölge içinde jeopolitik rekabeti arttırmaktadır. Sonuç olarak, GÇD'deki bölgesel ihtilaflar Çin'in yayılcı, saldırgan ve kararlı politikalar uygulamasına yol açmakla birlikte askeri güç kapasitesinin artırılmasına, ordunun teknik, araç ve gereç açısından revizyonuna ve yerli üretimin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

KAYNAKÇA

- Austin, G. (2019). *China's assault on South China Sea fisheries: doing the maths*, 7 Şubat 2019, ASPI, Erişim tarihi: 14.01.2021. <https://www.aspistrategist.org.au/chinas-assault-on-south-china-sea-fisheries-doing-the-maths/>
- Bautist, L. B. (2009). The Historical Background, Geographical Extent and Legal Bases of the Philippine Territorial Water Claim. *Journal of Comparative Asian Development*, 8(2), 367-369, Erişim tarihi: 22.01.2021. <https://doi.org/10.1080/15339110903326541>
- Bayram, D.Ç. ve Arafat, M. (2018). Hindistan-Çin-ABD Üçgeninde 'Hint-Pasifik' Kavramsallaştırması, *ANKASAM Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 2 (2), 69-102.
- Beech, H. (2016). *Just Where Exactly Did China Get the South China Sea Nine-Dash Line From?*, 19 Temmuz 2016, *TIME*, Erişim tarihi: 21.01.2021. <https://time.com/4412191/nine-dash-line-9-south-china-sea/>
- Beech, H. (2015). *The South China Sea Is Ours Because It's Got 'China' in the Name, Chinese Admiral Says*, 15 Eylül 2015, *TIME*, Erişim tarihi: 21.01.2021. <https://time.com/4034455/south-china-sea-admiral-yuan-yubai-maritime-dispute/>
- Carlson, C. P. (2015). *Essay: Inside the Design of China's Yuan-class Submarine*, 31 Ağustos 2015, *USNI News*, Erişim tarihi: 24.01.2021. <https://news.usni.org/2015/08/31/essay-inside-the-design-of-chinas-yuan-class-submarine>
- Chua, D. W. B. (2017). *China's History and the South China Sea*, 06 Mart 2017, *The Asia Dialogue*, Erişim tarihi: 21.01.2021. <https://theasiadialogue.com/2017/03/06/chinas-history-and-the-south-china-sea/>
- CNN. (1996). *Nations condemn Chinese missile tests*, 8 Mart 1996, Erişim tarihi: 23.01.2021. http://edition.cnn.com/WORLD/9603/china_taiwan/08/
- Collin, K. S. L. ve Tri, N. M. (2018). *Learning From the Battle of the Spratly Islands*, 20 Mart 2018, *The Diplomat*, Erişim tarihi: 21.01.2021. <https://thediplomat.com/2018/03/learning-from-the-battle-of-the-spratly-islands/>
- CSIS. (2020). *How Dominant is China in the Global Arms Trade?*, 26 Nisan 2018, Güncelleme: 25 Ağustos 2020, *China Power Project*, Erişim tarihi: 25.01.2021. <https://chinapower.csis.org/china-global-arms-trade/>
- Deutsche Welle (DW). (2017). *China keeps building infrastructure on disputed islands in South China Sea*, 15 Aralık 2017, Erişim tarihi: 24.01.2015. <https://www.dw.com/en/china-keeps-building-infrastructure-on-disputed-islands-in-south-china-sea/a-41805980>
- Doğan, D. ve Gürkaynak, M. (2019). Çin Halk Cumhuriyeti'nin Güney Çin Denizinde Dönüşen Yeni stratejisi: Four Sha Doktrini. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(4), 921-947.
- EIA. (2018). *More Than 30% of Global Maritime Crude Oil Trade Moves Through the South China Sea*, 27 Ağustos 2018, Erişim tarihi: 15.01.2021. <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=36952>
- EIA. (2013). *The South China Sea Is an Important World Energy Trade Route*, 4 April 2013, Erişim tarihi: 15.01.2021. <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=10671>
- Fravel, M. T. (2019). *Active Defence: China's Military Strategy Since 1949*, New Jersey: Princeton University Press.

- Fravel, M. T. (2015). *China's New Military Strategy: "Winning Informationized Local Wars*, 2 Temmuz 2015, *China Brief*, 15(13), Erişim tarihi: 23.01.2021. <https://jamestown.org/program/chinas-new-military-strategy-winning-informationized-local-wars/>
- Gady, F. S. (2015). *China to Embrace New 'Active Defense' Strategy*, 26 Mayıs 2015, *The Diplomat*, Erişim tarihi: 24.01.2021. <https://thediplomat.com/2015/05/china-to-embrace-new-active-defense-strategy/>
- Government of China. *II. National Defence Policy*, Erişim tarihi: 23.01.2021. <http://www.china.org.cn/english/features/book/194485.htm>
- Granados, U. (2009). Ocean frontier expansion and the Kalayaan Islands Group claim: Philippines' postwar pragmatism in the South China Sea. *International Relations of the Asia-Pacific*, 9, 267-294.
- Ingram, R. (2018). *Xinjiang: Life During a People's War on Terror*, 12 Kasım 2018, *The Diplomat*, Erişim tarihi: 24.01.2021. <https://thediplomat.com/2018/11/xinjiang-life-during-a-peoples-war-on-terror/>
- ISEAS - Yusof Ishak Institute. (1988). The Spratly Islands Dispute. *Contemporary Southeast Asia*, 10(1), 113- 116, Erişim tarihi: 22.01.2021. <https://www.jstor.org/stable/25797994>
- Jariod, E. V. (2019). *Prospection and Analysis of New Maritime Trade Nets of Asia in the Malacca Strait*, Final Project, 2019, Erişim tarihi: 15.01.2021. [https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2117/169660/140869_ElisendaVenturaJariod_TFG%20\(1\).pdf](https://upcommons.upc.edu/bitstream/handle/2117/169660/140869_ElisendaVenturaJariod_TFG%20(1).pdf)
- Jibiki, K. ve Hadano, T. (2020). *Southeast Asia's defense cuts create opening for China*, 20 Haziran 2020, *Nikkei Asia*, Erişim tarihi: 17.01.2021. <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Southeast-Asia-s-defense-cuts-create-opening-for-China2>
- Joffe, E. (2009). People's War under Modern Conditions: A Doctrine for Modern War. *The China Quarterly*, 112, 555-571.
- Kanwal, G. (2007). *China's New War Concepts for 21st Century Battlefields*, Institute of Peace and Conflict Studies, Erişim tarihi: 23.01.2015. www.jstor.org/stable/resrep09034
- Karaoğlu, S. (2020). *The South China Sea dispute and its challenges to Japan's economic interests*, 31 Ağustos 2020, *Asia Power Watch*, Erişim tarihi: 21.01.2021. <https://asiapowerwatch.com/the-south-china-sea-dispute-and-its-challenges-to-japans-economic-interests/>
- Kelly, T. C. (1999). Vietnamese Claims to the Truong Sa Archipelago. *A Journal of the Southeast Asian Studies Student Association*, 3, Erişim tarihi: 21.01.2021. <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/bitstream/10125/2541/1/Vietnamese%20Claims%20to%20the%20Truong%20Sa%20Archipelago%20%5BEd.%20Spratly%20.pdf>
- Kivimaki, T. (2016). Legalism, Developmentalism and Securitization: The Case of Territorial Disputes in the South China Sea. E. Fels ve T. M. Vu (Ed.), *Power Politics in Asia's Contested Waters Territorial Disputes in the South China Sea* (ss. 57-76). Cham, Switzerland: Springer.
- KNOEMA, *China - Arms imports in constant prices of 1990*, Erişim tarihi: 24.01.2021. <https://knoema.com/atlas/China/Arms-imports>
- Koda, Y. (2016). Japan's Perceptions of and Interests in the South China Sea. *Asia Policy*, 26, 29-35, Erişim tarihi: 21.01.2021. www.jstor.org/stable/24905086
- Kristensen, H. M. ve Korda, M. (2020). *The Pentagon's 2020 China Report*, 01 Eylül 2020, *FAS*, Erişim tarihi: 24.01.2021. <https://fas.org/blogs/security/2020/09/the-pentagons-2020-china-report/>
- Mollman, S. (2016). *The line on a 70-year-old map that threatens to set off a war in East Asia*, 08 Temmuz 2016, *Quartz*, Erişim tarihi: 22.01.2021. <https://qz.com/705223/where-exactly-did-chinas-nine-dash-line-in-the-south-china-sea-come-from/>

- NTI. (2019). *China Submarine Capabilities*, Erişim tarihi: 24.01.2021. <https://www.nti.org/analysis/articles/china-submarine-capabilities/>
- Odeyemi, C. (2015). UNCLOS and maritime security: the “securitisation” of the South China Sea disputes. *Defense & Security Analysis*, 31:4, 293-302, doi: 10.1080/14751798.2015.1101186
- Schofield, C. (2016). Untangling A Complex web: Understanding Competing Maritime Claims in the South China Sea. I. Storey ve L. Cheng-yi (Ed.), *The South China Sea Dispute: Navigating Diplomatic and Strategic tensions* (ss. 21-46), Singapur: ISEAS Publishing.
- Song, Y. (1999). China’s missile tests in the Taiwan Strait: Relevant international law questions. *Marine Policy*, 23(1), 81-102.
- The Guardian. (2016). *China has reclaimed 3,200 acres in the South China Sea, says Pentagon*, 13 Mayıs 2016, Erişim tarihi: 25.01.2021. <https://www.theguardian.com/world/2016/may/13/pentagon-report-china-reclaimed-3200-acres-south-china-sea>
- United Nations. (2009). *Maritime Zone Notification*, 21 Nisan 2009, Erişim tarihi: 22.01.2021. https://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/mzn_s/mzn69.pdf
- United States Department of State Bureau of Oceans and International Environmental and Scientific Affairs. (2014). *Limits in the Seas*. No. 142 Philippines: Archipelagic and other Maritime Claims and Boundaries, Erişim tarihi: 22.01.2021. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/10/LIS-142.pdf>
- Vuving, A. L. (2016). *South China Sea: Who Occupies What in the Spratlys?*, 06 Mayıs 2016, *The Diplomat*, Erişim tarihi: 25.01.2021. [https://thediplomat.com/2016/05/south-china-sea-who-claims-what-in-the-spratlys/#:~:text=In%20the%20Spratly%20Islands%20China,and%20Mischief%20Reef%20since%201995.&text=Fiery%20Cross%20Reef%20\(%E6%B0%B8%E6%9A%91,%E7%BE%8E%E6%B5%8E%E7%A4%81%20Meiji%20Ji%20ao\).](https://thediplomat.com/2016/05/south-china-sea-who-claims-what-in-the-spratlys/#:~:text=In%20the%20Spratly%20Islands%20China,and%20Mischief%20Reef%20since%201995.&text=Fiery%20Cross%20Reef%20(%E6%B0%B8%E6%9A%91,%E7%BE%8E%E6%B5%8E%E7%A4%81%20Meiji%20Ji%20ao).)
- Yeo, M. (2020). *Report estimates Chinese nuclear stockpile at 350 warheads*, 14 Aralık 2020, *Defence News*, Erişim tarihi: 24.01.2021. <https://www.defensenews.com/global/asia-pacific/2020/12/14/report-estimates-chinese-nuclear-stockpile-at-350-warheads/>
- Yeo, M. (2020). *China announces \$178.2 billion military budget*, 22 Mayıs 2020, *Defence News*, Erişim Tarihi: 23.01.2021. <https://www.defensenews.com/global/asia-pacific/2020/05/22/china-announces-1782-billion-military-budget/>
- Zhao, S. (2011). China’s Territorial Disputes in the South China Sea and East China Sea, 31 Mayıs 2011, *China Briefing*, Erişim Tarihi: 25.01.2021. <https://www.china-briefing.com/news/chinas-territorial-disputes-in-the-south-china-sea-and-east-china-sea/>